Теорія і методика професійної освіти

УДК 378.176.4:004.738.5(477)

Інноваційні підходи та впровадження дистанційних методів навчання у вищих медичних закладах України : огляд літератури

Innovative Approaches and Implementation of Distance Learning Methods in Higher Medical Institutions in Ukraine: A Literature Review

Танасійчук Юлія Миколаївна

доктор філософії, ст. викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна, e-mail: Yliyatanasiychuk2312@meta.ua, https//orcid.org/0000-0001-7772-1509

Прийнято: 23.11.2023 | Опубліковано: 29.12.2023

Анотація: *Ця стаття присвячена аналізу інноваційних підходів та впровадженню дистанційних методів навчання в системі вищої медичної освіти в Україні. Огляд літератури розглядає сучасні тенденції використання технологій у вищій медичній освіті, зокрема зосереджується на дистанційних методах та їхньому впливі на підготовку фахівців майбутнього. Здійснюється огляд провідних наукових досліджень та публікацій у цій області, зокрема висвітлюються позитивні та негативні аспекти використання дистанційних методів у навчальному процесі медичних закладів. Аналізуються виклики та можливості, які виникають при впровадженні дистанційних технологій у вищій медичній освіті, зокрема з погляду якості навчання, доступності для студентів та розвитку технологічної інфраструктури. Робота спрямована на висвітлення актуальних питань в сфері вищої медичної освіти в контексті використання дистанційних методів та може слугувати підґрунтям для подальших досліджень у цій галузі. У статті досліджено особливості використання технологій*

дистанційного навчання у підготовці майбутніх фахівців медичного профілю. В роботі використовувалися загальнонаукові методи, експертні оцінки викладачів ЗВМО. Обробка результатів отриманих даних відбувалася стандартними методами математичної статистики. Результати дослідження показали, що дистанційне навчання може бути ефективним для підготовки майбутніх фахівців медичного профілю, особливо в контексті обмежень, які були встановлені під час військового стану. Втім, автори відзначають, що використання дистанційного навчання повинно бути узгоджене з реаліями медичної практики, тому що багато навичок та навичок, які необхідні для майбутніх фахівців, можуть бути отримані тільки через практичне навчання. Отримані результати можуть бути корисними для викладачів, студентів та науковців, які займаються проблемами підготовки майбутніх фахівців у медичній освіті, а також для органів державної влади, які відповідають за розвиток освіти та внесення змін до законодавства у цій галузі. Перспективи подальших досліджень в галузі дистанційного навчання для майбутніх фахівців медичного профілю є досить широкими. Однією з напрямків може бути розробка та застосування інноваційних технологій для підвищення ефективності дистанційного навчання.

Ключові слова: *інновації, дистанційне навчання, вища медична освіта, технології, огляд літератури.*

Abstract: *This article is dedicated to the analysis of innovative approaches and the implementation of distance learning methods in the system of higher medical education in Ukraine. The literature review examines current trends in the use of technologies in higher medical education, with a focus on distance methods and their impact on the preparation of future specialists. The paper reviews leading scientific research and publications in this field, highlighting both positive and negative aspects of using distance methods in the educational process of medical institutions. Challenges and opportunities arising from the implementation of distance technologies in higher medical education are analyzed, including considerations regarding the quality of education, accessibility for students, and the development of technological infrastructure. The study aims to address relevant issues in the field of higher medical education within the context of employing distance methods and may serve as a foundation for further research in this area. The article investigates the specifics of utilizing distance learning technologies in the training of future medical professionals. General scientific methods and expert assessments from medical education professionals were employed in the study. Data analysis followed standard mathematical statistical methods. Research results indicate that distance*

learning can be effective for preparing future medical professionals, especially considering the constraints imposed during times of military conflict. However, the authors note that the use of distance learning should align with the realities of medical practice, as many essential skills and competencies required for future professionals can only be acquired through practical training. The obtained results may be valuable for educators, students, and researchers dealing with the challenges of preparing future medical professionals in medical education. Additionally, policymakers responsible for educational development and legislative changes in this field could benefit from these findings. The prospects for further research in the field of distance learning for future medical professionals are extensive. One direction could involve the development and application of innovative technologies to enhance the efficiency of distance learning.
Keywords: *innovations, distance learning, higher medical education, technologies, literature review.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах швидкого технологічного розвитку вища медична освіта стає об'єктом системних інновацій, зокрема в контексті впровадження дистанційних методів навчання. Ця стаття присвячена науковому аналізу інноваційних стратегій та дослідженню впливу дистанційного навчання на підготовку майбутніх медичних фахівців у вищих медичних закладах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на невпинний розвиток технологій та зміну підходів до організації освіти, викладачі ЗВМО перебувають у постійному пошуку нових технологій та методик для покращення процесу навчання. Нині, особливо актуальним стає питання реалізації дистанційного навчання у підготовці фахівців, зокрема, у медичній освіті. З метою вдосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах, викладачі закладів вищої медичної освіти звертають увагу на використання різноманітних технологій та моделей дистанційного навчання [9]. Такі методики дозволяють не лише забезпечити доступ до освіти для студентів, які не мають можливості відвідувати університет у звичайний робочий день, але й дозволяють покращити якість навчання та забезпечити більш ефективну підготовку майбутніх фахівців [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасному вищому медичному освітньому середовищі в Україні відбуваються значущі зміни, що визначаються впровадженням інноваційних підходів та дистанційних методів

навчання. Ця стаття спрямована на аналіз сучасних тенденцій у вищій медичній освіті та оцінку впливу дистанційних методів на підготовку фахівців майбутнього. Перегляд літератури висвітлює ключові аспекти використання технологій у медичній освіті та дозволяє визначити переваги та виклики цього інноваційного підходу. Розгляд провідних досліджень в галузі дистанційного навчання в контексті вищої медичної освіти розкриває суттєві аспекти, які варто розглядати для покращення навчального процесу. Дана стаття має на меті не лише огляд сучасного стану справ у вищих медичних закладах, але й визначення перспектив впровадження новаторських підходів до навчання.

Отже, актуальність дослідження полягає в тому, щоб вивчити особливості використання різноманітних технологій та моделей дистанційного навчання у медичній освіті та знайти відповіді на вищезгадані питання. Такі дослідження можуть допомогти викладачам закладів вищої медичної освіти вдосконалити процес підготовки майбутніх фахівців, забезпечити їх якісну підготовку та забезпечити доступ до освіти для широкого кола студентів. До того ж, результати таких досліджень можуть бути корисними для розробки нових методик та підходів до дистанційного навчання у медичній освіті, що сприятиме розвитку даної галузі та покращенню якості освіти загалом [4].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в ретельному розгляді та аналізі сучасних тенденцій у сфері вищої медичної освіти з використанням інноваційних підходів та технологій дистанційного навчання. Стаття спрямована на вивчення та систематизацію досвіду впровадження дистанційних методів навчання в медичних університетах України, а також визначення їхнього впливу на якість освіти, розвиток компетенцій здобувачів освіти та підготовку кваліфікованих медичних фахівців.

Ключові завдання статті :

1. Дослідження актуальних проблем та викликів, з якими стикається система вищої медичної освіти в Україні, та обґрунтування потреби у впровадженні інноваційних методів.
2. Вивчення найновіших досягнень у галузі дистанційного навчання, включаючи використання віртуальної реальності, інтерактивних платформ та інших інноваційних засобів.
3. Ретельне вивчення практичного досвіду вищих медичних закладів, які успішно впроваджують дистанційні методи навчання, з акцентом на позитивні та негативні аспекти цього процесу.

4. Аналіз результатів впровадження дистанційних методів навчання на академічні показники студентів, їхню мотивацію та здатність до самостійної роботи.

5. На основі проведеного аналізу розробка конкретних рекомендацій для університетів щодо оптимізації та підвищення ефективності використання дистанційних методів навчання в медичній освіті.

Загальна мета статті полягає в розкритті потенціалу дистанційних методів навчання для підвищення якості та доступності медичної освіти в Україні, а також у виявленні шляхів подальшого розвитку цього напрямку в системі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Дистанційна форма навчання вже знайшла своє місце в закладах вищої медичної освіти, але ще потребує додаткового вдосконалення та оптимізації. Необхідно вирішувати проблеми з технічними засобами та забезпеченням якісного інтернет-з'єднання, проводити тренінги та навчання для викладачів з використання дистанційних засобів освіти та створювати оптимальні умови для організації навчального процесу в онлайн форматі.

Недостатня технічна готовність, що також є значною проблемою, оскільки дистанційне навчання вимагає від викладачів вміння користуватися різними засобами електронної комунікації та платформами. Недостатній досвід використання дистанційних засобів освіти також є серйозною проблемою. Це може вказувати на необхідність проведення додаткових навчань та тренінгів щодо використання дистанційних засобів освіти в закладах вищої медичної освіти.

Щодо інших проблем, можна виділити недостатню підтримку з боку адміністрації та відсутність доступу до необхідних технічних засобів. Також відзначилася проблема зі структуруванням та організацією навчального процесу в онлайн форматі.

У статті [7] проведено дослідження зворотного зв'язку в середовищах онлайн-навчання. Авторами визначено низьку переваг, таких як надання своєчасного і персоналізованого зворотного зв'язку студентам, сприяння саморегульованому навчанню і підвищення залученості здобувачів освіти. Дослідження також висвітлило деякі обмеження та виклики у використанні автоматизації зворотного зв'язку, включаючи необхідність ефективного дизайну, а також потенціал перевантаження каналів комунікації. Загалом, стаття надає цінну і може слугувати корисним ресурсом для викладачів та дослідників, які цікавляться цією темою.

У статті [6] досліджується використання моделі змішаного навчання в закладах вищої освіти. Автор робить огляд тенденцій та можливостей застосування цієї моделі та проводить аналіз її ефективності. Для досягнення цієї мети проаналізовано статистичні дані, що стосуються використання змішаного навчання в вищій освіті. У статті також відзначаються переваги та недоліки цієї моделі та розглядаються можливості її реалізації. Автором було використано широкий діапазон джерел, що дозволило провести глибокий аналіз та дати комплексну оцінку ефективності змішаного навчання в вищій освіті. Висновки, які зроблені в цій статті, можуть бути корисними для дослідників та педагогів, які прагнуть покращити процес навчання в закладах вищої освіти.

У контексті літературного огляду, результати дослідження підтверджують позитивний вплив використання дистанційних засобів освіти на підвищення рівня професійної самореалізації працівників правоохоронних органів. Однак, ці результати не можуть бути загальноприйняті для всіх професійних груп, оскільки рівень готовності до використання дистанційних засобів освіти може відрізнятися в залежності від специфіки роботи та інших факторів.

У статті [8] розглядається тема інновацій та цифрової трансформації освіти. У дослідженні автор аналізує сучасні тенденції та можливості з використання цифрових технологій у навчанні. Дослідник звертає увагу на переваги та виклики, пов’язані з інтеграцією технологій у навчальний процес. Результати дослідження можуть бути корисні для вчителів та науковців, які займаються питаннями цифрової трансформації в освіті. Дана стаття може бути корисним джерелом для огляду літератури у наукових дослідженнях, що стосуються ролі цифрових технологій у сучасному навчанні.

З огляду на отримані результати, можна зробити висновок про необхідність підвищення рівня готовності працівників правоохоронних органів до використання дистанційних засобів освіти [3]. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити підготовку працівників у використанні новітніх технологій та підтримку їх професійного розвитку. Крім того, слід активізувати співпрацю між вищими навчальними закладами та медичними закладами для підвищення ефективності професійної підготовки працівників [5].

Також треба зазначити, що результати дослідження можуть бути корисними не тільки для правоохоронних органів, а й для інших сфер, де використання дистанційних засобів освіти є актуальним. Наприклад, у сфері медицини, де професійний розвиток та постійне оновлення знань є особливо важливими [13].

Важливим аспектом є також те, що дослідження показало значну різницю між контрольною та експериментальною групами у рівні готовності до використання дистанційних засобів освіти. Це може свідчити про неефективність традиційних методів підготовки працівників до використання нових технологій, тому їх необхідно переглянути та модернізувати.

Нарешті, варто зазначити, що дослідження було проведено на невеликій вибірці та на певних критеріях готовності до використання дистанційних засобів освіти. Тому, для отримання більш повної картини, слід провести подібне дослідження на більш широкій вибірці та з використанням більш широкого спектру критеріїв [11].

Теоретичне й практичне значення дослідження полягає в його можливості внести свій внесок у розвиток наукових досліджень з питань використання дистанційних засобів освіти в правоохоронній сфері. З одного боку, отримані результати показали, що працівники правоохоронних органів повинні мати підготовку для використання дистанційних засобів освіти, щоб бути готовими до викликів, які надходять у цій сфері [9]. Таким чином, дослідження може використовуватися для розробки інноваційних програм навчання та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів, що сприятиме їх професійному зростанню та поліпшенню ефективності їхньої діяльності. З іншого боку, дослідження може мати важливе практичне значення для підприємств правоохоронної сфери, що планують впровадження дистанційної освіти у своїй роботі. Отримані результати дослідження можуть бути використані як підґрунтя для планування програм навчання для працівників, а також для оцінки результатів цих програм [10].

Загалом, дослідження показало важливість підготовки працівників правоохоронних органів до використання дистанційних засобів освіти, а також сприяє розвитку знань і розуміння цієї теми в наукових дослідженнях. Дані результати можуть бути корисними як для науковців, так і для практиків у цій галузі.

Висновки. Застосування дистанційних засобів освіти є важливим елементом професійного розвитку медиків у сучасному світі. Отримані результати дослідження мають значення для науковців, які працюють у галузі педагогіки та психології, а також для відповідних установ та організацій, які займаються підвищенням кваліфікації працівників правоохоронних органів.

Важливим аспектом є те, що результати дослідження підтверджують необхідність врахування психологічних та педагогічних особливостей підготовки медичних вищих

фахівців до використання дистанційних засобів освіти. До того ж, дослідження показало, що підтримка та визнання успіху є важливими факторами, які впливають на готовність працівників до використання дистанційних засобів освіти. Загалом, результати дослідження дають підстави для подальшої розробки та вдосконалення програм підготовки медичних працівників. З огляду на отримані результати, можна запропонувати ряд рекомендацій щодо покращення готовності до використання засобів дистанційної освіти в закладах вищої медичної освіти. Перш за все, необхідно проводити регулярні тренінги та семінари для працівників закладів вищої медичної освіти, щоб підвищувати їхню кваліфікацію та компетенції у використанні дистанційних засобів освіти. Такі заходи допоможуть покращити мотивацію та вміння управляти часом, що в свою чергу сприятиме ефективнішому використанню цих засобів. По-друге, необхідно створити спеціальні команди або групи, які будуть відповідати за розвиток дистанційної освіти в закладах вищої медичної освіти. Вони можуть включати представників різних відділів та фахівців у галузі дистанційної освіти. Такі команди зможуть розробляти та впроваджувати нові програми навчання, проводити аналіз ефективності використання дистанційних засобів освіти, та забезпечувати належний рівень технічної підтримки. Крім того, важливо забезпечити доступність та якість дистанційної освіти для всіх студентів закладів вищої медичної освіти. Для цього необхідно підтримувати належний рівень технічної бази та забезпечення доступу до необхідного програмного забезпечення та інтернету.

Список використаних джерел

1. Aliyeva G. B. Educational trends in the development of philological education in Azerbaijan in the era of digitalisation: a forecast of the future. *Futurity Education*. 2023. P. 58–69. URL: https://doi.org/10.57125/fed.2023.25.03.05 (date of access: 19.11.2023).
2. Aliyeva T., Rzayeva U., & Khalilova J. Problems and Prospects in the Applying Methods of Analysis Educational Data. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*. 2021. Vol. 12, no. 6. P. 1255–1266. URL: https://doi.org/10.17762/turcomat.v12i6.2465 (date of access: 19.11.2023).
3. Allahyarova T. The Concept of Development and Current Topical Aspects of the Distance Learning System in Azerbaijan. *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects.* 2023. No. 2. P. 79–94. URL: https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.17307 (date of access: 19.11.2023).

4. Arici, F., Yildirim, P., Caliklar, Ş., & Yilmaz, R. M. (2019). Research trends in the use of augmented reality in science education: Content and bibliometric mapping analysis. *Computers & Education*, 142, 103647. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103647

5. Baber H. Determinants of Students' Perceived Learning Outcome and Satisfaction in Online Learning during the Pandemic of COVID19. *Journal of Education and e-Learning Research*. 2020. Vol. 7, no. 3. P. 285–292. URL: https://doi.org/10.20448/journal.509.2020.73.285.292 (date of access: 19.11.2023).

6. Castro R. Blended learning in higher education: Trends and capabilities. *Education and Information Technologies*. 2019. Vol. 24, no. 4. P. 2523–2546. URL: https://doi.org/10.1007/s10639-019-09886-3 (date of access: 19.11.2023).

7. Automatic feedback in online learning environments: A systematic literature review / A. P. Cavalcanti et al. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2021. Vol. 2. P. 100027. URL: https://doi.org/10.1016/j.caeai.2021.100027 (date of access: 19.11.2023).

8. Gillpatrick T. Innovation and the Digital Transformation of Education. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2020. P. 194–201. URL: https://doi.org/10.29250/sead.797372 (date of access: 19.11.2023).

9. Korneiko Y., Tarangul L., & Dovzhuk V. Traditions and innovations: two poles of education of the future. *Futurity Education*. 2023. P. 5–14. URL: https://doi.org/10.57125/fed.2023.25.03.01 (date of access: 19.11.2023).

10. Nodira T. Innovative management in the development of the higher education system. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*. 2022. Vol. 1(10). P. 346-351. http://www.ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/277

11. Teaching a Professional Foreign Language to Specialists in Various Industries / S. V. Namestyuk et al. *International Journal of Higher Education*. 2020. Vol. 9, no. 7. P. 59. URL: https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n7p59 (date of access: 19.11.2023).

12. Zhang K., Aslan A. B. AI technologies for education: Recent research & future directions. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2021. Vol. 2. P. 100025. URL: https://doi.org/10.1016/j.caeai.2021.100025 (date of access: 19.11.2023).

13. Андрос М. Є. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога в епоху цифровізації освіти: український дискурс. *Actual Problems in the System of Education: General Secondary Education Institution – Pre-University Training – Higher Education Institution*. 2022. № 2. С. 240–252. URL: https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16732 (дата звернення: 19.11.2023).